

GUIA DE RECURSOS EDUCATIUS PER A LA MILLORA DELS PATIS ESCOLARS

1. PRESENTACIÓ
2. WEBS
3. LLIBRES, DOCUMENTS I CONTES
4. AUDIOVISUALS
5. ACTIVITATS

1. PRESENTACIÓ

Els nois i noies dels 42 centres escolars i socioeducatius que formen part aquest curs del Consell dels Infants de Badalona van acordar acceptar la proposta de la regidora d'Educació de valoració i de creació de propostes per a la millora dels patis escolars. En aquest sentit aquesta Guia de recursos i activitats té l'objectiu de facilitar l'organització d'activitats i l'aprenentatge sobre aquest tema en tots els centres vinculats al CIB.

Si teniu coneixement d'altres recursos, activitats i materials ens els podeu comunicar per incloure'ls en aquesta Guia a: consellinfants@badalona.cat

2. WEBS

Web d'assessorament a escoles que volen canviar el seu pati:

<https://elnousafareig.org/2018/07/28/el-jardi-a-la-vida-quotidiana-ebm-els-tabalets-i-xiquets-i-xiquetes-de-valls/>

Web d'assessorament del Col·lectiu Punt6, entitat que promou la transformació dels espais des d'una perspectiva feminista. El CIB va comptar amb el seu suport en relació als espais de joc infantil de la ciutat: <https://www.punt6.org/punt-6/>

Web on s'exposen diferents àmbits i recursos didàctics per realitzar un projecte de naturalització i millora dels patis escolars: <https://patisnaturals.cat/>

3. LLIBRES, DOCUMENTS I CONTES

- Institut d'Infància i Adolescència i Ajuntament de Barcelona. Guia Cocreació amb els infants i la comunitat educativa per la millora del pati de l'escola [Guia](#)
- Weilbacher, Mike. [El último niño de los bosques](#). abril 2020.

Coeducació patis escolars

- Ferrer, E. (Coord.) [Salut i esport en femení. La importància de mantenir-se activa des de la infància](#). Quadern Faros 11. Barcelona Hospital Sant Joan de Déu (ed). 2018
- Grugeon, E. Implicaciones del género en la cultura del patio de recreo. En: P. Woods y M. Hammersley (compls.) Género, cultura y etnia en la escuela. Barcelona Paidós-M.E.C. 1995
- Roset, Montserrat; Pagès, Eugènia; Lojo, Mirta i Cortada, Esther. [Guia de coeducació per als centres educatius: pautes de reflexió i recursos recursos per a l'elaboració d'un projecte de centre](#). Barcelona Institut Català de les Dones. 2008 abril de 2020
- Saldaña, Dafne. [El pati de l'escola en igualtat. Diagnòstic i intervenció de gènere a l'espai d'esbarjo](#) Institut Interuniversitari d'Estudis de Dones i Gènere (IIEDG) 2015 abril de 2020
- Saldaña, Dafne; Goula, Julia, Cardona, Helena; Amat, Carla. El pati de l'escola en igualtat. Guia de diagnosi i d'intervenció amb perspectiva de gènere Barcelona Pol-len i Equal Saree 1a ed. 2019

Disseny patis escolars

- Boston Schoolyard Initiative. [Outdoor Classroom Design Guide](#). Boston Boston Schoolyard Initiative 2013 abril de 2020
- Boston Schoolyard Initiative. [Schoolyard Design Guide](#). Boston Boston Schoolyard Initiative 2013 abril de 2020
- Institut Infància i Adolescència de l'Ajuntament de Barcelona, [Pla del joc a l'espai públic de Barcelona amb horitzó 2030](#) Barcelona 2019
- Nair, Prakash. Diseño de espacios educativos. Rediseñar las escuelas para centrar el aprendizaje en el alumno. Ediciones SM 2016
- Ritscher, Penny. El jardín de los secretos: Organizar y vivir los espacios exteriores en las escuelas Ediciones Octaedro, SL 2006
- Salvador, Sergi; Basterrechea, Iciar de. Guía para proyectar y construir escuelas infantiles Secretaría General Técnica. Centro de Publicaciones. Ministerio de Educación / Federación Española de Municipios y Provincias (FEMP) 2011 abril de 2020

- Wood L. and Martin, K. [What makes a good play area for children?](#) Centre for the Built Environment and Health, The University of Western Australia. 2010 abril de 2020

Escola inclusiva

- Giralt, E. [et al.]. [Juegos sin barreras para niños con o sin dificultades motrices.](#) Barcelona Federación ECOM 5a ed. octubre de 1992
- Pujolàs, Pere. [Escola Inclusiva i diversitat](#) Terrassa Universitat de Vic, abril de 2020
- Xarxa d'Accessibilitat i Vida Independent de l'Acord Ciutadà per a una Barcelona Inclusiva [Recomanacions per a unes àrees de joc accessibles i inclusives](#) Barcelona 2018

Hort escolar

- Escutia, Montse. [L'hort escolar ecològic](#) Barcelona Editorial Graó d'IRIF, SL 1a ed. maig de 2009
- Nuttall, Carolyn; Millington, Janet. [Clases al aire libre. Una guía para huertos escolares](#) Castellón Editorial Kaicron SL 1a ed. noviembre de 2018

Naturalització patis escolars

- Calatrava, Laura. [Un jardín para aprender y ser. Replantear los espacios exteriores de 1r ciclo de Educación Infantil](#) Terrassa Universidad Internacional de la Rioja 2016 abril de 2020
- Freire, Heike. [Educar en verd. Ideas per apropar els nens i les nenes a la natura](#) Família i Educació Barcelona Editorial Graó d'IRIF, SL 1a ed. 2011
- Heras, Raquel. [Importància del pati escolar](#) Cooperació Catalana núm. 339 gener de 2011 abril de 2020
- Martín, Georgina. [Transformem el pati](#) Barcelona Universitat de Barcelona 2015
- Mir, Victoria; Gómez, Ma Teresa; Corominas, Dolores. [Juegos de fantasía en los parques infantiles para niños y niñas a partir de 2 años.](#) Madrid Narcea, S.A. 1997
- Serra, Anna. [Per què és tan necessari transformar els espais de joc?](#) El diari de l'educació (revista online) 2019 abril de 2020
- Thomson, John B. [et al.]. [Infancia natural](#) Barcelona Blume 1a ed. gener de 1997

Pati escolar

- IPA España (Associació Internacional pel Dret dels Infants a Jugar) / Fundació Jaume Bofill. [Els patis de les escoles: espais d'oportunitats educatives](#) Informes breus. 31 Barcelona Fundació Jaume Bofill setembre de 2010 abril de 2020
- Cols, Carme. [Organizar y vivir los espacios exteriores en las escuelas infantiles](#) Elsafareig.com 2007 abril de 2020
- Daher, Carolyn. [Patis escolars: una oportunitat per a la salut i el benestar](#) Barcelona Servei de Salut Pública. DIBA gener de 2020 abril de 2020
- Departament d'Ensenyament. [Espais de l'escola: el pati. Educació infantil cicle 0-3](#) Generalitat de Catalunya abril de 2020
- Fundaesplai. [10 passos per començar a transformar el pati de l'escola?](#)

4. AUDIOVISUALS

4.1 Vídeos

[Patis de les escoles fets entre tots](#)

[El millor jardí d'infants que heu vist mai El millor jardí d'infants que heu vist mai: Takaharu Tezuka TEDxKyoto \(TED\)](#)

<https://www.ccma.cat/tv3/sx3/quins-patis-mes-xulos/video/6160474/>

<https://www.youtube.com/watch?v=r9itbcUnz3>

4.2. Fotografies aèrees

Fotografies aèries dels patis escolars de les diferents escoles que formen part del CIB.

[Carpeta Patis](#)

Hem demanat al Servei de Manteniment de Centres (16-1-24) els pdf dels plànols dels patis de les escoles públiques d'EIP que formen part del CIB. L'encàrrec està pendent d'acceptar. Us direm si en podreu disposar al més aviat possible.

5. ACTIVITATS

5.1. Coneguem els nostres patis i l'ús que en fem

Observació directa de les característiques del pati i dels seus usos. Per fer aquesta observació cal seguir aquest formulari i emplenar-lo, com a grup, després:

Formulari: https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLScEQZFD4byefbDo7BjAl2q03jWFYN-WtoDxL_Utz17eCOh0zw/viewform?usp=sf_link

Cal respondre el formulari abans del 12 de març.

5.2. Pluja d'idees

Activitat per fer una pluja d'idees i propostes per millorar els patis escolars.

Temporització 20'

Material:

- Gotes
- Bluetack
- Retoladors, llapissos, bolígrafs
- Núvol mural

Preguntes:

- Què us agradaria que hi hagués en el vostre pati?
- Què trobeu a faltar al vostre pati?
- Aproveu tots els espais i elements que hi ha al pati (sorrals, jocs, gronxadors, pistes de cautxú?)
- Quanta estona teniu de pati? Creieu que és suficient?
- Sabeu si el pati s'utilitza els caps de setmana o fora de l'horari escolar?

Heu de debatre en petits grups sobre les preguntes anteriors per concretar i explicar propostes per fer la pluja d'idees (gotes d'aigua). Enganxem les gotes amb bluetack a la paret, esglaonadament. Atendrem si algú del grup comparteix una mateixa proposta. Això és el que vam fer a la Trobada del 24 de gener i aquí podeu veure-ho:

<https://consellinfantsbadalona.cat/documents/patis-escolars/>

5.3. Creació d'una maqueta

Per treballar el disseny d'un nou pati es pot crear una maqueta amb materials reutilitzables, biodegradables, materials naturals (com per exemple paper, fang, troncs petits, plastilina, peces de legos, etc.).

A continuació hi ha una relació de diferents àmbits que poden ajudar a pensar com millorar un pati. Cal parlar i acordar a cada grup quines són les prioritats i el que es vol aconseguir amb aquest nou espai.

Maqueta: A la Trobada del CIB del 13 de març facilitarem dues planxes de cartró (50 x 60 cm) per a cada centre. **Les maquetes s'hauran de portar acabades a la Trobada del CIB del 8 de maig.**

Diferents tipus de superfície i textura:

- Superfícies toves: sauló, terra, grava, sorra, herba, escorça esmicolada,..
- Superfícies dures: ciment, formigó, rajola,...

Desnivells i elements d'equilibris

- Es poden construir turons de terra, ponts de fusta, col·locar pedres grosses o soques de troncs de forma imaginativa, muntanyes de pneumàtics, xarxes de corda, etc.

Amagatalls. Cabanes i túnels vegetals

- Els amagatalls, les cabanes i els túnels enriqueixen i diversifiquen les possibilitats de joc i a més a més també aporten ombra i refugi.
- Els nens i nenes fan servir aquests elements de moltes maneres diferents: inventant-se jocs simbòlics, reposant i xerrant, fent jocs de moviment com "pillar" o "fet i amagar", i infinites possibilitats i variants d'aquestes activitats.

Arbres i plantes

- Aporten ombra al pati i es tracten d'elements naturals fonamentals. Són un recurs molt atractiu.
- Es recomana reservar un espai per fer un hort escolar.
- Es poden posar jardineres en cas que el pati estigui tot encimentat.

Els sorrals

- La sorra és un element natural que desenvolupa els sentits i a més ofereix infinitat de possibilitats de joc, d'exploració i experimentació, tant individual com col·lectiva.

Decorar els terres

- A les zones dures del pati, de formigó o ciment, se'ls hi pot donar més força si es pinten jocs al terra que convidin a jugar i a moure's. Es poden fer jocs com ara: la xarranca, l'oca gegant, el twister o embolics, el tres en ratlla, terra-mar-aire, la diana gegant, un circuit de xapes, un laberint,...

.....

Guia elaborada per Ariadna Botanch, Sandra Camacho i la secretaria tècnica del Consell dels Infants de Badalona (CIB).

Guia inclosa al Blog del CIB: <https://consellinfantsbadalona.cat/documents/patis-escolars/>

Badalona, febrer de 2024